

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Aika 16.03.2026, klo 15:00 - 15:45

Paikka Tampere-talo, kokoustila Duetto 1-2 ja sähköinen kokous

Käsitellyt asiat

- § 18 Valtuustokysely ruoka-avun tarpeen kasvusta Tampereella - Lauri Lindén
- § 19 Valtuustokysely joukkoliikenteen lipuntarkastuksesta - Mitja Tapio
- § 20 Valtuustokysely kaupungin silpomista ehkäisevästä työstä - Laura Vänskä ja Anna Moilanen
- § 21 Valtuustokysely apulaispormestarin määrittelemistä valmistelun suuntaviivoista koskien Terälahden luontokoulu Korentoa, Pispalan päiväkotia ja Hennerin avointa varhaiskasvatusta - Marika Puolimatka
- § 22 Valtuustokysely miten voidaan varmistaa matkustajien yhdenvertainen kohtelu ja lipuntarkastajien työturvallisuus Nysse-matkoilla - Aleksi Jäntti

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Saapuvilla olleet jäsenet

Kummola Kalervo, puheenjohtaja
Julin Sofia, 1. varapuheenjohtaja
Sangervo Julia, 2. varapuheenjohtaja
Minkkinen Minna, 3. varapuheenjohtaja
Aaltonen Mikko
Aleksovski Atanas
Asp Antti
Eskelinen Riina-Eveliina
Evilä Tommi
Grann Hanna-Maria
Halinen Aino
Hanhela Milka
Hiltunen Kari-Matti
Hirvelä Juho
Ikonen Anna-Kaisa
Ivanoff Antti
Jussila Anne-Mari
Jäntti Aleksi
Järvenpää Elina
Järvisalo Vilma
Kaivonen Kirsi
Kallio Kalle
Kampman Ulla
Korhonen Laura
Kuitu Pilvi
Kuusipalo Saana
Leino Ida
Lindén Lauri
Lyly Lauri
Moilanen Anna
Mustakallio Jaakko
Nurminen Ilmari
Porttikivi Ilkka
Priimägi Oliver
Puolimatka Marika
Pursiainen-Hautala Sirpa
Skön Erika
Taina Anneli
Tanus Sari
Tapio Mitja
Träskbäck Jocka
Vänskä Laura

Muut saapuvilla olleet

Kaunisto Kalle, hallintosihteeri, sihteeri
Kajander Kerttu, nuorisovaltuuston edustaja
Klami Laura, lakiasiainjohtaja
Wecksten Anna-Leea, viestintäpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Yli-Rajala Juha, konsernijohtaja

Poissa

Gustafsson Jukka
Hanhilahti Vilhartti
Helimo Matti
Hirvonen Mira
Holmqvist Ronny
Jatinen Tuula
Jussila Perttu
Karjalainen Miisa
Kirjavainen Johanna
Kostiainen Leena
Loukaskorpi Johanna
Machaal Mahmoud
Nevanperä Lauri
Ovaska Jouni
Puisto Sakari
Rajala Petri
Salmijärvi Mirja
Sirén Jouni
Suomi Iia-Elisabeth
Tynkkynen Oras
Vigeliu Joakim
Viitanen Pia
Vikman Sofia
Virolainen Atte

Allekirjoitukset

Kalervo Kummola
Puheenjohtaja

Kalle Kaunisto
Sihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 18

Valtuustokysely ruoka-avun tarpeen kasvusta Tampereella - Lauri Lindén

TRE:668/05.00.01/2026

Päätös

Merkittiin.

Perustelut

Valtuustokysely siirtyi valtuuston kyselytunnilta 9.2.2026.

Ruoka-avun tarve Tampereella on jatkanut kasvuaan ja pysynyt korkealla jo vuosia. Ruoka-apua haettiin Tampereella vuonna 2025 yli 178 000 kertaa. Se tekee lähes 15 000 hakua jokaista kuukautta kohden.

Taloudellinen ahdinko on ollut voimakkaassa kasvussa ja jatkaa yhä kasvamistaan. Tämä näkyy kaikkein kärjistetyimmin ruoka-avun piirissä. Viime aikoina on uutisoitu alati pitenevistä ruokajonoista, joissa on jonottamassa ruokaa jopa nälkäisiä lapsia ilman vanhempiaan. Tampereen tilanne mukailee kansallista trendiä. Tarve koskettaa yhä laajempaa joukkoa, mukaan lukien lapsiperheitä, eläkeläisiä, opiskelijoita ja työttömiä.

Kirjaimellisesti elintärkeää työtä ruoka-avun piirissä tekevien tahojen mukaan kapasiteetin rajat ovat tulleet vastaan. Avun tarjonta ei siis enää riitä kattamaan suurta kysyntää. Yle ja Aamulehti uutisoivat 19.1.2026 Tampereen Ruokapankin tammikuussa eläkkeelle jääneen toiminnanjohtaja Marja Palkosen tiedotteen, jossa kerrotaan Ruokapankin toimivan jo nykyisin kapasiteettinsa äärirajoilla. Ruoka-avun määrällistä kasvattamista ei ole mahdollista jatkaa tällä kapasiteetilla.

Kaupunginhallitus teki marraskuussa päätöksen tukea Ruokapankin toimintaa 50 000 euron lisäävustuksella. Tämä oli tärkeä päätös. Mutta silti nyt tehdyt toimet eivät näytä riittävän. Etenkin, kun jo aiemmin tehtyjen sosiaaliturvaleikkausten päälle astui helmikuussa voimaan uudet leikkaukset toimeentulotukeen. Lisäksi työttömyystilanne jatkaa pahenemistaan.

Kysynkin:

1. Mikä on kaupungin tilannekuva? Riittääkö ruoka-avun tarjonta Tampereella juuri nyt?
2. Mitä keinoja kaupungilla on turvata ruoka-avun aito riittävyys poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa?
3. Miten kaupunki on varautunut mikäli toimeentulotuen leikkaukset ja yhä syvenevä taloudellinen ahdinko Tampereella kasvattaa entisestään ruoka-avun tarvetta lähiaikoina?

Apulaispormestari Anne-Mari Jussilan vastaus Lauri Lindénin valtuustokyselyyn:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

1. Mikä on kaupungin tilannekuva? Riittääkö ruoka-avun tarjonta Tampereella juuri nyt?

Ruoka-aputoiminnalla mahdollistetaan yhteiskunnan heikompiosaisten ja vähävaraisten ihmisten ravinnon saantia ja arjessa pärjäämistä. Se on yksi tapa tukea ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Tampereen kaupunki on kattavien yhteistyöverkostojensa avulla tunnistanut ruoka-avun tarpeen kasvun. Elinkustannusten nousu on monipuolistanut ruoka-avun asiakaskuntaa.

Tampereen kaupungilla on yhteistyösopimus Tampereen ev. lut seurakuntayhtymän kanssa hävikkiruoan hyötykäytön tehostamisesta. Seurakuntayhtymän Ruokapankki, joka Tampereella on ruoka-aputyön keskiössä, toteuttaa sopimusta käytännössä. Ruokapankin toiminnanjohtajan mukaan Ruokapankki toimii tällä hetkellä maksimikapasiteetilla. Avustusmäärien kasvattamisen mahdollisuus haastaa pohtimaan miten tilannetta jatkossa ratkotaan. Ruoka-apua jaettiin vuonna 2025 yhteensä 178 401 kertaa eli noin 15 000 kertaa kuukaudessa.

Tammikuussa 2026 Ruokapankki on saanut hävikkiruokaa 48 344 kg. Ruokapankki on paikannut tilannetta jonkin verran myös ostoruualla. Siitä huolimatta kassien sisältöä on pitänyt pohtia ja sovitella, jotta jokaiseen kassiin tulisi mielekästä ja syötävää sisältöä. Osa ruokakassin hakijoista jää ilman kassia, vuonna 2025 noin 100 hlö/kk. Ruokapankki saa toisinaan myös lahjoituksia yrityksiltä.

Ruoka-apua ovat jaettujen ruokakassien lisäksi erilaiset yhteisöruokailut, jossa hyödynnetään hävikkiä joko osaksi ateriala tai niin että koko ateria muodostuu esim. ravitsemispalvelujen hävikistä. Viime vuonna ruoka-aputoimintaan saatu ruokahävikki pieneni 10 %, edellisenä suurin piirtein saman verran. Todennäköisesti kaupat saavat omaa hävikkiään vuosi vuodelta pienennettyä. Ympäristön kannalta tämä on hyvä asia. Ruoka-avun näkökulmasta ruoka-aputoimintaan saadun hävikkiruoan määrän väheneminen tuo uusia haasteita.

Tampereen kaupungin tilannekuva rakentuu yhteistyöverkostojen avulla. Ruokapankin toiminnanjohtaja kuvaa tilannetta siten, että tällä hetkellä juuri ja juuri selvitään. Sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ja uudet rajaukset vaikuttavat loppuvuoden tilanteeseen. Todennäköisesti ruoka-avun asiakkaiden määrä kasvaa.

2. Mitä keinoja kaupungilla on turvata ruoka-avun aito riittävyys poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa?

Tampereen kaupunki tukee pitkäjänteisesti ruoka-aputyötä.

Kaupunki on keskittänyt oman ruoka-avun tukitoimintansa ja tukenut Ruokapankin toimintaa jo usean vuoden ajan. Yhteistyösopimukseen perustuvan tuen määrä on 335 000 euroa vuodessa. Tästä summasta 215

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

000 euroa on tarkoitettu elintarvikehankintoihin. Yhteistyösopimukseen perustuvan tuen lisäksi kaupunginhallitus päätti marraskuussa 2025 tukea Ruokapankin toimintaa 50 000 euron lisävastuulla.

Tampereen kaupunki hallinnoi Pirkanmaalla ruoka-aputoiminnan järjestämiseen vuosille 2025–2026 osoitettua noin 560 000 euron valtionavustusta, jota kaupunki jakaa eteen päin yhdelletoista osatoteuttajalle. Tässä ruoka-avun valtionavustushankkeessa Tampereen kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) kanssa. Pirha osallistuu hankkeeseen etsivän sosiaalityön, yhteisösosiaalityön ja rakenteellisen sosiaalityön menetelmillä.

Kesäisin Tampereen kaupunki järjestää maksutonta puistoruokailua seitsemällä alueella (Hervanta, Kaukajärvi, Lielähti, Peltolampi, Tesoma, Nekala ja Linnainmaa). Puistoruokailun yhteyteen rakennettavan ohjelman tuottamiseksi on vuodelle 2026 kulttuuri- ja liikuntarahastosta 20 000 euron lisäbudjetti. Nuorisopalvelujen koordinoima toiminta on tarkoitettu alle 18-vuotiaille. Puistoruokailuun on budjetoitu 90 000 euroa, mikä on sama määrä kuin kahtena edellisena vuotena. Puistoruokailuissa jaettavia annosmääriä on lisätty vuosittain. Vuonna 2022 neljässä puistossa jaettiin 5972 ateriala, 2023 viidessä puistossa 11 768 ateriala, 2024 kuudessa puistossa 13 946 ateriala ja 2025 seitsemässä puistossa yhteensä 17 929 ateriala.

Vuonna 2025 kaupunki kokeili Hervannassa yhteisöruokailua 65 vuotta täyttäneille. Toiminnassa yhdistyivät ruoka, yhdessäolo ja kulttuurielämykset. Maksuton hävikkiruokailu oli tarjolla kerran viikossa noin yhdeksän kuukauden ajan. Tämän kaltaisia kokeiluja voisi laajentaa eri ikäryhmille eri kaupunginosissa esimerkiksi osana Kaikkien Tampere -kehitysohjelmia.

3. Miten kaupunki on varautunut mikäli toimeentulotuen leikkaukset ja yhä syvenevä taloudellinen ahdinko Tampereella kasvattaa entisestään ruoka-avun tarvetta lähiaikoina?

Tampereen kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa 2026–2029 toimeentuloa tarkastellaan hyvinvointierojen kaventamisen näkökulmasta. Toimeentulon haasteet liittyvät ilmiöihin kuten syrjäytyminen, haavoittuvuus, huono-osaisuus ja taloudellinen eriarvoisuus. Näiden tekijöiden vähentäminen on keskeistä, sillä ne vaikuttavat suoraan yksilön mahdollisuuksiin osallistua yhteiskuntaan ja koko kaupungin sosiaaliseen kestävyys.

Lähtökohtaisesti ruokamenot tulisi kattaa Kelasta haettavalla toimeentulotuen perusosalla.

Vaikka ruoka-apu ei olekaan lakisääteistä toimintaa, on kaupungilla intressi edistää kuntalaisten hyvinvointia esimerkiksi ruoka-aputoimintaa tukemalla ja mahdollistamalla.

Akuutteihin tilanteisiin on Tampereella herätty esimerkiksi kansainvälisten opiskelijoiden avuntarpeeseen liittyen. Kansainvälisten

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

opiskelijoiden määrä ruoka-avun piirissä on kasvanut. Asia nousi esille muun muassa Ruoka-avun järjestäminen Pirkanmaalla -hankkeen ohjausryhmässä syksyllä 2024, ja asian selvittämiseksi perustettiin apulaispormestari Jaakko Mustakallion vetämä työryhki. Toimintamallia kansainvälisten opiskelijoiden tukemiseksi alettiin kehittää keväällä 2025 muun muassa oppilaitosyhteistyön kautta.

Valtuustokyselyssä mainitun kaupunginhallituksen myöntämän 50 000 euron lisäävustuksen, yhteistyösopimuksen ja valtionavustuksen lisäksi on Tampereen kaupunki esimerkiksi kahtena edellisenä vuotena avustanut pormestarin määrärahoista joulun ajan ruoka-apua toteuttavia tahoja taloudellisesti.

Kaupunki seuraa ruoka-avun tilannetta ja on tehnyt näin jo vuosia. Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymän kanssa pidetään säännöllisesti ylemmän johdon kokouksia ja Tampereen kaupungin edustus on mukana Ruokapankin ohjausryhmässä. Osa Tampereen pormestaristosta ja kaupungin johtoa kävi ennen joulua tutustumassa Ruokapankin toimintaan, ja suunnitteilla on myös ruokajakotilaisuuteen tutustuminen kevään aikana.

Kaikkien Tampere -kehitysohjelmassa on tarkoituksena kehittää uusia keinoja ihmisten hyvinvoinnin tueksi. Ruoka-apu ja yhteisöjen tuen vahvistaminen ovat tässä työssä tärkeitä osa-alueita. Kaikkien Tampere -kehitysohjelman ohjelmasuunnitelma hyväksytään kaupunginhallituksessa 30.3.2026.

Valmistelijan yhteystiedot:

erikoissuunnittelija Esko-Pekka Järvinen, puh. 041 731 3226, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 19

Valtuustokysely joukkoliikenteen lipuntarkastuksesta - Mitja Tapio

TRE:1237/08.00.01/2026

Päätös

Merkittiin.

Perustelut

Julkisuudessa on käyty keskustelua Tampereen joukkoliikenteen lipuntarkastuksesta. Osa lipuntarkastajista on toivonut saavansa käyttöön pippurisumutteen ja käsiraudat, mutta kaupunki on perustellusti pitänyt kiinni linjasta, jossa voimankäyttöä vältetään.

Helsingin seudulla on ollut runsaasti julkista huomiota saaneita tapauksia, joissa lipuntarkastajat ovat käyttäneet suhteettomia voimakeinoja tarkastusten yhteydessä. Tilanne on ollut omiaan heikentämään matkustajien turvallisuudentunnetta ja luottamusta lipuntarkastajien toimenpiteiden oikeasuhtaisuuteen. Helsingin esimerkki osoittaa, että Tampereen toimintatapa on perusteltu.

Joukkoliikenteen lipuntarkastus on hallinnollinen valvontatehtävä. Toimintaympäristö on haastava, ja monenlaiset turvallisuutta heikentävät ilmiöt näkyvät myös lipuntarkastajien työssä. Siksi on tärkeää, että kaupunki on ottanut haalarikamerat käyttöön ja suhtautuu myös tarkastajien työturvallisuuden tähden pidättäytyväisesti voimakeinoihin. Väkivallan uhkaa aiheuttavissa tilanteissa on oletettavissa, että vaikka tarkastusmaksu saataisiinkin määrättyä, asiakas ei sitä maksa. Kun tämä huomioidaan punnittaessa voimankäytön tarpeellisuutta, on selvää, että haitat ovat useasti suuremmat kuin hyödyt.

Voimankäyttöön liittyy myös toimintakulttuurin kysymyksiä. Turvallisuusosalalla tunnetaan ilmiö, jossa varustetason ja toimivaltuuksien kasvu voimistaa vastakkainasettelua ja lisää riskiä fyysisiin yhteenottoihin. Vartiointialan yrityksissä puolestaan on ollut nähtävissä toimintakulttuuria, joka jopa kannustaa liioiteltuun voimankäyttöön ja esimerkiksi rasistisiin toimintatapoihin. Homogeeninen rekrytointipohja voi vahvistaa tällaisia ryhmäilmiöitä, minkä tähden on tarpeen huomioida lipuntarkastajiksi valittavien henkilöiden ammatillisten taustojen moninaisuus.

Lipuntarkastuksessa kohdataan säännöllisesti muun muassa päihtyneitä, asunnottomia tai mielenterveyden ongelmista kärsiviä asiakkaita, joiden kohtaamiseen muun muassa sosiaalialan osaajilla on hyvät edellytykset. Kun työyhteisössä on riittävän moninaista osaamista, voidaan tehokkaammin ehkäistä tilanteita, joissa esimerkiksi väärin tulkittu käytös käytös johtaa tarpeettomaan fyysiseen yhteenottoon.

Kysyn:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

1. Onko Tampereen kaupunki valmis pilotoimaan toimintamallia, jossa lipuntarkastajien rekrytoinnissa määrätietoisesti edistetään tarkastajaksi valittavien henkilöiden ammatillisten taustojen ja osaamisen moninaisuutta?
2. Kuinka Tampereen kaupunki seuraa lipuntarkastuksen yhteydessä käytettäviä voimakeinoja ja niiden oikeasuhtaisuutta?

Apulaispormestari Ilkka

Porttikiven vastaus Mitja Tapion valtuustokyselyyn:

Vastaus 1.

Joukkoliikenteen matkalipuntarkastuksessa keskeisiä henkilölle asetettuja vaatimuksia ja eduksi katsottavia asioita ovat mm. laissa määrätty nuhteettomuus, hyvä asiakaspalveluasenne, vuorovaikutustaidot työyhteisössä ja kyvykyys toimia tehtävässä tarpeellisella tavalla myös vaativissa asiakaskohtaamisissa. Hakijan turvallisuusalan vartija- tai järjestyshenkilötausta on luonteeltaan normaalia eduksi katsottavaa työkokemusta, ei ehdoton kelpoisuuden edellytys. Tampereen kaupunki ei siten rekrytoi joukkoliikenteen matkalipuntarkastajaksi erityisesti turvallisuusalan voimankäyttökyvykkyuden perusteella. Työyhteisössä on eduksi erityyppinen osaaminen, tiedot ja taidot, jolloin ne täydentävät toisiaan. Matkalipun tarkastajalla pitää lain mukaan olla tarpeellinen koulutus. Poliisi hyväksyy tarkastajan. Siitä tunnusmerkkinä on poliisin myöntämä tarkastajan kortti.

Kaupungin ohjeistusten mukaisesti rekrytointitilanteissa pyritään hyödyntämään myös anonyymia rekrytointia, jolloin huomio kiinnittyy rekrytoinnin alussa nimenomaan hakijoiden osaamiseen, koulutustaustaan ja työkokemukseen.

Vastaus 2.

Tampereella joukkoliikenteen matkalipuntarkastajat toimivat vaativassa asiakasympäristössä. Asiakaskohtaamisia on paljon (yli 300 000 kpl vuodessa). Selvästi suurin osuus kohtaamisista sujuu erittäin hyvin. Uhkaavat – ja väkivaltatilanteet kirjataan Monet-turva järjestelmään ja ne käsitellään työyhteisössä. Vakavia uhkaavia vaaratilanteita on useita kymmeniä vuosittain. On syytä todeta, että työyhteisö ei välttämättä edes kirjaa ns. päivittäisiä ”tappouhkauksia”, koska niitä pidetään niin arkisina. Tähän johto on pyytännyt korjausta, että myös harmittomiksi oletetut uhkaukset on syytä ottaa vakavasti ja ne pitää kirjata. Tehtyjä uhka- ja vaaratilanneilmoituksia käsitellään aktiivisesti työnjohdon toimesta ja työympäristön riskejä seurataan säännöllisesti.

Tampereella vakavaksi eskaloituneet tilanteet on pystytty ratkaisemaan kohtuullisin keinoin. Työyhteisö tiedostaa hyvin tämän voimankäytön kohtuullisen käytön rajat ja toimii sen mukaisesti virkavastuulla. Tämän vuoksi Tampereella ei ole tapahtunut ”ylilyöntejä” esimerkiksi liputtoman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

asiakkaan osalta. Ohjeistuksella, vuoropuhelulla sekä koulutuksella pyritään varmistamaan, että voimatoimet eri tilanteissa ovat oikeasuhteisia myös tulevaisuudessa.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 20

Valtuustokysely kaupungin silpomista ehkäisevästä työstä - Laura Vänskä ja Anna Moilanen

TRE:1238/10.00.01/2026

Päätös

Merkittiin.

Perustelut

Vuoden 2025 alusta selkeytettiin lainsäädäntöä tyttöjen ja naisten silpomisen osalta. Nyt tytön tai naisen sukuelinten silpominen ja sen valmistelu ovat rangaistavia tekoja, joista voi saada jopa 10 vuoden vankeusrangaistuksen. Rikokseen voi syyllistyä myös henkilö, joka ei itse toteuta tekoa, mutta on järjestämässä sitä tai avustaa sen tekemisessä.

Suomessa arvioidaan olevan noin 10 000 silpomisen uhriksi joutunutta tyttöä ja naista, sekä 600-3000 silpomisriskin alla elävää tyttöä ja naista. Maassamme on tällä hetkellä menossa ensimmäiset esitutkinnat naisten sukuelinten silpomisesta ja toinen epäillyistä rikoksista on tutkittavana täällä Tampereella.

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä Terveys- ja hyvinvoinnin laitos koordinoivat yhdessä Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelmaa, johon sisältyy myös silpomisen ennaltaehkäisy.

Toimenpidesuunnitelmassa käsitellään tyttöjen sukuelinten silpomisen lisäksi pojille ei-lääketieteellisistä syistä tehtäviä ympärileikkauksia. Esimerkiksi Suomen Lääkäriliitto on suositellut, että ympärileikkauksia ei tehtäisi, ennen kuin lapsi on riittävän kypsä päättämään asiasta itse. Toimenpiteestä voi syntyä välittömiä tai myöhäisiä komplikaatioita, kuten virtsaamisvaikeuksia tai tunnottomuutta.

Pirha on tehnyt ohjeistuksen silpomisen ehkäisystä Espoon kiitosta keränneen mallin mukaan ja tämä ohjeistus on jaettu neuvoloihin, sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Epäselvää kuitenkin on, miten malli on jalkautunut ja miten Tampereen kaupungin ja Pirhan yhteistyö silpomisen ehkäisyn suhteen sujuu.

Siksi kysymmekin seuraavaa:

1. Miten silpomista ehkäisevä työ on jalkautunut kaupungin yksiköihin, kuten päiväkoteihin ja kouluihin ja miten tätä seurataan?
2. Onko Pirhalla ja Tampereen kaupungilla työryhmä tai muu vastaava, joka koordinoi silpomisen vastaista työtä?
3. Onko ohjeistuksissa huomioitu myös se, ettei ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia suositella poikalapsille?

Apulaispormestari Anne-Mari Jussilan vastaus Laura Vänskän ja Anna Moilasan valtuustokyselyyn:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

1. Miten silpomista ehkäisevä työ on jalkautunut kaupungin yksiköihin, kuten päiväkoteihin ja kouluihin ja miten tätä seurataan?

Tampereen kaupungin varhaiskasvatus ja esiopetus on omasta tarpeestaan luonut ja kehittänyt hoitosopimuskeskustelutoimintamallin tyttöjen silpomisen ehkäisemiseksi. Malli toimii hyvin.

Varhaiskasvatuksessa aloittavien lasten huoltajien kanssa pidetään hoitosopimuskeskustelu lapsen varhaiskasvatuksen alkaessa. Hoitosopimuskeskustelussa on kohta, jossa kerrotaan riskimaista tuleville huoltajille Suomen lainsäädännöstä ja siitä, kuinka tyttöjen sukuelinten silpominen on Suomessa kielletty ja asia luokillaan rikokseksi, jos pysyvästi Suomessa oleskelevalle tytölle tehdään silpominen, tehdään se sitten Suomessa tai ulkomailla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) verkkosivuilta käyvät ilmi maat, joissa silpomisen esiintyvyys on korkea, melko korkea, matala tai sitä esiintyy paikoitellen. Tieto keskustelun käymisestä merkitään lapsen hoitosopimuslomakkeelle. Jos huoli herää, asia keskustellaan uudelleen. Asiakkaiden kanssa keskusteltaessa puhutaan ympärileikkauksesta. Viranomaisien kesken sukuelinten silpomisesta.

Varhaiskasvatuksessa johto ja asiantuntijat ovat kouluttaneet henkilöstöä tyttöjen silpomisen ehkäisyn toimintamalleista ainakin vuodesta 2021, jo aiemman Kasvatus ja Opetus (KOPA) organisaation aikana. Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on toimintaohje tyttöjen silpomisen ehkäisystä. Varhaiskasvatusyksiköiden johtajat perehdyttävät uudet työntekijät toimintaohjeeseen ja ohjaavat työntekijöitä tarvittaessa yksittäistapauksissa. Henkilökunta on tyttöjen silpomisväkivallasta tietoinen. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstöä lisäkoulutetaan tarpeen mukaan. Viimeksi Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten hyvinvointi ja turvallisuus - koulutuksessa 26.11.2025 on vahvistettu henkilöstön tietoja tyttöjen silpomisväkivallasta. Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittäminen palvelu Osake on järjestänyt tyttöjen silpomisväkivallasta koulutusta 11.2.2025 ja 11.12.2023. Osakkeen koulutuksiin on voinut osallistua sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen että perusopetuksen henkilöstöä.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen silpomisen ehkäisyn toimintaohje ja koulutusmateriaalit löytyvät intrasta. Koulutusmateriaali sisältää melko yksityiskohtaiset ohjeet ja mallilauseet siitä, kuinka ottaa asia puheeksi perheen kanssa hoitosopimuskeskustelussa ja ohjeet siitä, kuinka toimia, jos huoli silpomisesta herää. Käytännössä henkilökunta tulee huomionsa ja huolensa kanssa varhaiskasvatusyksikön johtajan puheille. Tällöin yhdessä sovitaan toimintamalli siitä, kuka keskustelee huoltajien kanssa ja muistuttaa näistä asioista, jos ollaan lähdössä kotimaahan lomalle ja lapsi on puhunut esimerkiksi hänelle järjestettävästä erityisestä juhlasta.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Perusopetuksen palveluryhmä selvitti silpomista ehkäisevän työn jalkautumista kouluille perusopetuksen rehtoreille tehdyllä kyselyllä. Vastauksista käy ilmi, että koulujen opetushenkilöstöä on ohjeistettu tarvittaessa konsultoimaan opiskeluhuollon ammattilaisia ja lastensuojelua. Lisäksi silpominen otetaan tarvittaessa puheeksi terveystarkastuksissa.

Seuraavaksi perusopetuksen palveluryhmä panostaa yhteistyössä Pirhan opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa siihen, miten Pirhan ohjeistus silpomista ehkäisevästä työstä viestitään ja jalkautetaan perusopetuksen henkilöstölle ja miten opiskeluhuollon ammattilaiset omassa työssään kouluilla käsittelevät asiaa oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa. Saatujen vastausten perusteella valtuustokyselyssä mainittu Pirhan ohjeistus ei ollut kouluilla tiedossa. Tampereen kaupungilla on ollut ennen hyvinvointialueuudistusta kaikkia palveluita koskeva silpomisen ehkäisyn toimintaohjelma. Toimintaohjelmaan liittyen on järjestetty koulutusta, ja se on muiden ohella ollut pohjana Pirhan nykyistä ohjeistusta laadittaessa.

Tampereen kaupunki seuraa jatkossa silpomisen vastaisen työn tiedottamista ja jalkauttamista lakisääteisessä kaupunkitasoisessa monialaisessa opiskeluhuollon ohjausryhmässä, jossa on edustus varhaiskasvatuksesta, esi- ja perusopetuksesta, toiselta asteelta ja Pirhasta. Lisäksi ryhmässä on yksityisten koulujen edustus. Perusopetuksen kouluissa asiaa käsitellään tarvittaessa opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa.

2. Onko Pirhalla ja Tampereen kaupungilla työryhmä tai muu vastaava, joka koordinoi silpomisen vastaista työtä?

Tampereen kaupungilla ja Pirhalla ei ole erillistä työryhmää silpomisen vastaiselle työlle.

Monialainen Pirkanmaan väkivaltatyön verkosto, johon sekä Tampereen kaupunki että Pirha kuuluvat, kokoontuu kahdesti vuodessa. Verkoston Lapset, nuoret ja perheet - alatyöryhmässä käsitellään yhtenä kokonaisuutena tyttöjen silpomisen vastaista työtä (Female Genital Mutilation, FGM).

3. Onko ohjeistuksissa huomioitu myös se, ettei ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia suositella poikalapsille?

Lainsäätäjä ei ole ottanut riittävästi kantaa poikien ympärileikkaukseen. Viranomaisten mahdollisuus toimia jää tällöin vähäiseksi. Ei lääketieteellinen ympärileikkaus pojille on laillista, mutta se katsotaan lapsen koskemattomuutta loukkaavaksi. Esimerkiksi juutalaisessa kulttuurissa ympärileikkaus suoritetaan yleensä kahdeksantena päivänä pojan syntymästä. Lapset eivät ole tällöin vielä varhaiskasvatuksessa.

Pirhan verkkosivuilla on kuvaus hoitopolun kulusta osoitteessa: Kieli- ja kulttuurivähemmistöt ja seksuaaliväkivalta - Hoito- ja palveluketjut - pirha.fi. Pirhan julkisilla verkkosivuilla on linkki STM:n ohjeistukseen poikien ei

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

lääketieteellisestä ympärileikkauksesta, jossa muun ohella käsitellään asiaa lapsen oikeuksien yleissopimuksen näkökulmasta.

Valmistelijan yhteystiedot:

varhaiskasvatuksen aluejohtaja Tanja Moisala, puh. 040 485 6275,
etunimi.sukunimi@tampere.fi

kehittämispäällikkö Harri Jurvela, puh. 040 806 2829, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 21

Valtuustokysely apulaispormestarin määrittelemistä valmistelun suuntaviivoista koskien Terälahden luontokoulu Korentoa, Pispalan päiväkotia ja Hennerin avointa varhaiskasvatusta - Marika Puolimatka

TRE:1336/12.00.01/2026

Päätös

Merkittiin.

Perustelut

Tampereen kaupungin hallintosäännön mukaan apulaispormestarin työtehtäviin ja ratkaisultaan kuuluu ”määritellä lautakunnalle esiteltävien asioiden valmistelun suuntaviivat palvelualueen johtajalle”.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden apulaispormestari on vastannut virkavastuulla valtuutetuille (KV 9.2.2026) koskien Terälahdessa toimivaa luontokoulu Korentoa, Pispalan päiväkotia ja Hennerin leikkitoimintakeskusta:

”Haluan alleviivata! Luontokoulu Korento ei ole lakkautusuhan alla! Ei ole! Pispalan päiväkoti ei ole lakkautusuhan alla eikä Hennerin avoin perhekerho ole lakkautusuhan alla!”

Jo vuonna 2025 joukkotiedotusvälineissä uutisoiduissa ja kaupunginvaltuustolle iltakoulussa 19.1.2026 esitellyissä Tampereen kaupungin palveluverkkosuunnitelman alustavissa toimenpide-ehdotuksissa todetaan:

”Terälahden koulutalon perusopetuksen järjestämästä luontokoulusta luovutaan.”

”Pispalan päiväkodissa on jatkossa vain avointa varhaiskasvatusta.”

”Hennerin leikkitoimintakeskuksen toiminta siirtyy nykyisestä kiinteistöstä Pispalan päiväkodin tiloihin.”

Kyseisten palveluiden piirissä olevat kuntalaiset ovat huolestuneita toiminnan jatkuvuudesta.

Kysyn sivistys- ja kulttuuripalvelujen apulaispormestarilta,

Aikooko apulaispormestari ohjata lautakunnalle esiteltävien asioiden valmistelun suuntaviivoja palvelualueen johtajalle siten, että lautakunnalle esitellään Terälahdessa toimivan luontokoulu Korennon, Pispalan päiväkodin ja Hennerin avoimen varhaiskasvatuksen toiminnan jatkumista nykyisellään?

Apulaispormestari Anne-Mari Jussilan vastaus Marika Puolimatkan valtuustokyselyyn:

Kasvatus- ja opetuslautakunta käsitteli palveluverkkosuunnitelmaa vuosille 2026-2040 kokouksessaan 10.3.2025.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kasvatus- ja opetuslautakunta päätti (§ 24) esittää kaupunginhallitukselle, että luontokoulun toiminta jatkuu Teiskossa, Terälahden koulutalossa, ja että Pispalan päiväkodin toiminta jatkuu varhaiskasvatuksen päiväkotitoimintana.

Hennerin avoimen varhaiskasvatuksen toiminta halutaan turvata ja toimintaan etsitään uusi vuokratila. Kaupungin tavoitteena on realisoida Hennerin toimitila osana palveluverkkosuunnitelmaa.

Kaupunginhallitus käsittelee palveluverkkosuunnitelmaa 13.4.2026 ja hyväksyy sen.

Valmistelijan yhteystiedot:

Koordinaattori Elina Kalliohaka, puh. 040 486 4918, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 22

Valtuustokysely miten voidaan varmistaa matkustajien yhdenvertainen kohtelu ja lipuntarkastajien työturvallisuus Nysse-matkoilla - Aleksi Jäntti

TRE:1379/08.00.01/2026

Päätös

Merkittiin.

Perustelut

Aamulehti uutisoi 2.3.2026, että matkustaja saa häipyä maksamatta ratikasta ja bussista, mikäli ei suostu kertomaan henkilöllisyyttään. Uutisen mukaan kaupungin uusi ohjeistus neuvoo matkalipuntarkastajia välttämään aktiivisia voimatoimia, jos matkustaja ei suostu näyttämään lippua eikä kertomaan henkilötietojaan. Kaupungin mukaan ohjeistuksen pyrkimyksenä on parantaa tarkastajien työturvallisuutta.

Uutisen mukaan Helsingin Seudun Liikenne HSL:llä on Nyssestä poikkeavat ohjeet tarkastajille. HSL:n tarkastajilla on oikeus ottaa matkustaja kiinni, jos tällä ei ole esittää matkalippua eikä kerro oikeaa henkilöllisyyttään. Tarkastajilla on myös oikeus käyttää sopivia voimakeinoja ja fyysisesti pysäyttää hänet, jos tämä yrittää karkuun. HSL:n tarkastajilla on itsepuolustukseksi kaasusumuttimet sekä halutessaan he saavat suojaliivit. Käsirautoja tai muita itsepuolustusvälineitä ei ole tai lupa käyttää.

Kuvatut linjaukset muodostavat kiistatta kannusteen liputta matkustamiseen, laskevat asiakkaiden turvallisuudentunnetta joukkoliikenteellä matkustaessaan ja rapauttavat moraalia kaupunkilaisten keskuudessa.

Myöhemmässä uutisoinnissa pormestari Ilmari Nurminen kertoi, että ohjeita voimakäytön suhteen tullaan tarkentamaan. Kuitenkaan esimerkiksi pippurisumutteen tai käsirautojen käyttöönottoa ei harkita.

Tuoreimpien uutisten perusteella Tampereellakin lipuntarkastajia on ohjeistettu ja oikeutettu lain sallimien voimakeinojen käyttöön tarkastustilanteissa.

Toimin 1990-luvulla Helsingin metrossa metrovartijana. Tuolloin metron reitillä tietyillä asemilla oli vartija, minkä lisäksi metrojunissa liikkui useampia vartijoiden muodostamia kahden hengen junapartioita. Vartijat puuttuivat asiattomaan käyttöön metron reitillä sekä asemilla ja niiden välittömässä läheisyydessä ja tukivat lipuntarkastajien toimintaa vaikeissa tarkastustilanteissa.

Edellä kuvattuun viitaten kysyn:

1. Kuinka suuri osa liputta matkustavista onnistuu pakenemaan paikalta ilman henkilökohtaisen tarkastusmaksun määräämistä tarkastustilanteessa vuositasolla?

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

2. Kuinka monta tarkastajien, vartijoiden tai poliisin voimankäyttöä vaatinutta tilannetta Nyssessä tapahtuu vuositason tasolla? Entä miten luvut suhteutuvat HSL:n vastaaviin?
3. Kuinka monella Nyssen lipuntarkastajalla on järjestyksenvälvojan tai vartijan tms. koulutus?
4. Olisiko mahdollista tai perusteltua vaatia jo rekrytointivaiheessa osalta lipuntarkastajista em. koulutus esimerkiksi siten, että jokaisessa tarkastuspartiossa olisi ainakin yksi voimankäyttökoulutuksen saanut tarkastaja?
5. Onko tarkastajien mahdollista saada poliisia odotettaessa, tilanteen eskaloituessa liikennevälineessä tai pysäkillä esimerkiksi vartijoilta nopeaa tukea HSL:n "1990-luvun mallin" mukaisesti? Jos ei, onko mahdollista ja perusteltua kehittää Nyssen toimintaa tähän suuntaan?

Apulaispormestari Ilkka Porttikiven vastaus Aleksi Jäntin valtuustokyselyyn:

Vastaus 1.

Lipuntarkastuksen yhteydessä suurimmalla osalla matkustajista on asianmukainen matkaan oikeuttava matkalippu tai matkustajalla on oikeus matkustaa ilman matkalippua. Tarkastuksen yhteydessä liputtomia tai ilman muuta oikeutta matkustaa joukkoliikenteessä havaitaan noin prosentti matkustajista. Hyvin pieni osa liputtamaksi tai ilman matkustusoikeutta matkustavista matkustajista pakenee tarkastuksen yhteydessä. Näiden määrä on vuositason tasolla alle kymmenen, vaikka tilanteesta karkuun yrittävien määrä on tähän verrattuna yli kymmenkertainen.

Vastaus 2.

Tampereella joukkoliikenteessä matkalipuntarkastus havaitsee vuodessa suuruusluokkana noin 30-40 vaara- tai uhkatilannetta, joka on edellyttänyt poliisin kutsumista tilannetta ratkaisemaan. Saadun tiedon perusteella HSL:n vastaava suuruusluokka on lähes 10-kertainen tilanteista, joissa on tarvittu järjestyksenvälvojan tai poliisin apua. Toisaalta tehtyjen tarkastusten määräkin on suhteellisesti samaa suuruusluokkaa suurempi.

Vastaus 3.

Osalla joukkoliikenteen tarkastajista on taustalla myös vartija- tai voimankäyttöön liittyvää koulutusta ja työkokemusta. Tämän kaltainen koulutus- tai työkokemus ei ole ollut varsinaisena vaatimuksena työpaikkailmoituksissa mutta se on voitu katsoa rekrytointin yhteydessä ansiovertailussa eduksi katsottavaksi työkokemukseksi tai osaamiseksi.

Vastaus 4.

Matkalipuntarkastajan päätehtävä on matkalippujen tarkastaminen. Tarkastamisessa on tunnettava lainsäädäntö ja tekniset laitteet.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Näkyvässä tehtävässä osaltaan luodaan positiivista mielikuvaa Tampereesta ja joukkoliikenteestä. Vaatimuksena on myös erinomainen asiakaspalveluasenne. Vaatimuksissa korostuu myös toimintakyky vaativissa tilanteissa. Joukkoliikenteen matkalipuntarkastajilla on vaatimuksena sellainen osaaminen ja tausta, että poliisi voi myöntää tarkastajalle tarkastuskortin. Vaatimuksena on mm. asetuksen mukainen koulutus.

Työryhmien operatiivisessa kokoonpanossa on nähty eduksi, että kokoonpano käsittää monipuolista osaamista arkisesta tarkastusten tekemisestä myös vaativiin asiakaskohtaamisiin. Vaativien tilanteiden takia on eduksi, että kokoonpanossa on myös tarpeellisessa määrin kyvykkyyttä ja osaamista mahdollista voimankäyttöä vaativia tilanteita varten, vaikka järjestyksenpitoasiat ovatkin enemmän varsinaisten järjestyksen valvojien ja poliisin tehtäväaluetta.

Vastaus 5.

Ratikan osalta on sovittu käytännöt järjestyksenvalvontapalvelun hyödyntämisestä liikennevälineessä tapahtuviin häiriötilanteisiin. Ratikan ohjauskeskus voi kuljettajan pyynnöstä pyytää vartijat paikalle. Samankaltaista käytäntöä tullaan tulevaisuudessa ulottamaan bussiliikenteeseen. Matkalippujen tarkastajat ovat hyödyntäneet ratikan järjestyksenvalvontaa tiettyinä ajankohtina. Tarkastajien kanssa on myös kokeiltu säännönmukaista järjestyksenvalvojan mukanaoloa. Tunnistamme tarpeita panostaa turvallisuuden tunteen lisäämiseen liikennevälineissä eri keinoin ja kehitämme toimintaa sen mukaisesti.